

קא סלקא דעתין שכוונת הברייתא "אכל הרי זה בכל ילך", היינו לומר, שהרי זה אוכל היום, ואינו חושש שיהא ב"בל ילך" למחר.

ומשום, שאם תמצי לומר שלא נתכוין התנא לומר אלא שאם אכל הרי הוא בכל ילך, ולעולם אסור הוא לאכול שמא ילך למחר, תיקשי: היות ופירט התנא את כל אופני האיסור, הרי שאם תמצי לומר שגם זה אסור, הרי שהיה לו לתנא לפרש גם את האיסור הזה.

ואם כן קשיא לרב יהודה האוסר לאכול שמא ילך למחר!?

ודחינן: מי קתני "אוכל" דמשמע לכתחילה, והרי "אכל" קתני, דכי אכל הרי זה בכל ילך.

כלומר: אכן רמז לנו התנא גם את האיסור הזה באומרו "אכל" לשון דיעבר, ולהשמיענו שלכתחילה לא יאכל.

מוסיפה הגמרא להקשות מן הסיפא: "הלך למחר, הרי זה בכל יחל דברו".

אבל "מהלך" לא קתני, כלומר: אם תמצי לומר שאסור הוא לאכול היום שמא ילך למחר, אם כן מסתמא אכן לא עבר האדם על האיסור, והיה לו לתנא לומר: "מהלך למחר — שהרי לא אכל היום — ואינו בכל

אבל אם לא הלכה לפני הפסח לא אסורה היא בהנאתו ואפילו עד הפסח, ואף שאם תלך לפני הפסח, נמצא שכבר אסורה היתה בהנאה משעת הנדר.

הרי מוכח שאין חוששים שמא תעבור על תנאה, וקשיא לרב יהודה! (3)

אמר תירץ רבא: (4)

הוא הדין דאפילו לא הלכה לפני הפסח, שאסורה היא בהנאה על כל פנים עד הפסח שמא תלך ותיאסר.

אלא שאם הלכה לפני הפסח וחל הנדר, הרי היא אסורה ליהנות אפילו עד החג ולוקה אם עברה.

אבל אם לא הלכה לפני הפסח, אסורה בעלמא ליהנות עד הפסח מדרבנן, שמא תלך עד הפסח.

מיתבי לרב יהודה:

"כבר זה עלי היום באכילה, אם אלך למקום פלוני למחר":

אכל היום, הרי זה ב"בל ילך" למחר; הלך, הרי זה ב"בל יחל דברו".

לגמרא, והרי פשיטא שאם לא הלכה אינה אסורה מליהנות, כיון שלא נאסרה עד שתלך, ונשאר בצע"ג. וראה מה שיישב ב"חזון איש" סימן קלו לדרך זה.

4. לעיל בגמרא בעמוד א', תירץ תירוצי כעין זה "רבי אבא" וכאן "רבא" מתרץ כן, ואפשר שטעות סופר היא.

3. הקשה רבינו עקיבא איגר: לפי הכלל שהובא בתחילת הסוגיא מהר"ן בשבועות בביאור לשון "אם", שפעמים הוא מתפרש "מעכשיו אם", ופעמים הוא מתפרש לכשיתקיים התנאי, הרי נמצא שהאומר: "שאת נהנית לי עד החג, אם תלכי לבית אביך עד הפסח", מתפרש לשונו שלא תיאסר אלא לכשתלך, כיון שהאיסור נמשך לאחר התנאי, ואם כן מאי קשיא